

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A DEBRECZENI BALOLDALI PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenként ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

6.85 kr. vegyes kiadások... Tisztelt szerkesztő ur!

Előfizetési árak: Helyben és postán küldve. Egy évre 10 ft. — kr. 1/2, évre 2 ft 50 kr.

Hirdetési díj: Ötásbajos betűsorért 5 kr. Nagyból terjedelmű, mint szintén többi...

Nemzeti függetlenségünk.

○) Hat éve, mióta a dicsőséges közönséges egyezmény alapjára helyezkedett kormány boldogítja nemzetünket.

Hiszen a dohányegyedürrésűg, habár annak nemzetgazdasági érdekeinkre nézve károsította napnál világosabb.

Ván: s kereskedelmi külön érdekeink azért nem találhatunk méltó képviselőket, mivel azokat mohón nyeli el Ausztria...

Vajon ez-e azon Magyarország, melyet Árpád alapított, Szent István rendezett s Mátyás király dicsőség útjára vezetett?

Hiszen téjjel-méjjel bővítködő hazánk, fainak szívóssága, honszerelme és hősi jelleme magában hordozza a nagyságot, az önállóságot s a függetlenség csíráit.

TÁRCZA.

SZÜLETÉS ÉS MŰVELTSÉG.

Regény négy kötetben. Irta Schwartz Mária Zsófia.

Második rész. (Folytatás.)

A mint önkök tetszik, válaszolt Valentin, leült Friggának átlében, s vidám hangon folytatta: nos kedves kisasszony, miről akart ön beszélni?

És mégis oly szegény, oly tehetetlen ez ország, hogy borzadva néz a szem a jövő tükreibe!

Pedig természetesen józan eszünk, a szép, a nagy, a dicső, a közmivelődés iránti hajlamaink magasra emeltek hívják a magyart!

Egyedül kormányának gyöngesége, tehetetlensége s annak önbizalmatlansága kárthatja e derék nemzetet függő állapotra!...

Mikor jön el az idő, midőn kiválólag Magyarország érdekei lesznek irányadók a magyar kormány eljárására?...

Mig a közönséges kormány uralkodik, addig ily szolgai helyzetben maradunk...

Az ellenék diadalra jutása fog véget vetni e szegénytelen, alárendelt helyzetnek.

Az ellenék diadalra jutásától függ Magyarországának Bécs jármái alól kiszabadítása.

Annál fogva minden igaz magyarnak óhajtatnia kell az ellenék győzelmét!

Ezért kell imádkoznunk a magyarok istenéhez, ki egyszersmind a szabadság istene is.

Hogy önállók, szabadok legyünk melőbb.

Különbön elveszünk. Mert mai függőségünk csak nemzeti létünk gyászos temetőjébe juttat bennünket!

Kormánykörökben is kezdenek már gondolkodni pénzügyi zilált viszonyunk felől; a miniszteri hivatalnokok létszámának leszállításáról van szó. Nagyon helyesen.

Az aradi pénzügyi felsegédésére az osztrák nemzeti bank 400,000 forint utalványozott.

Az országgyűlési baloldali körökben a pénzügyi zilált viszonyunk felől; a miniszteri hivatalnokok létszámának leszállításáról van szó. Nagyon helyesen.

Andrassy gróf tegnapielőtt fogadt Bécsben a nála tisztelt japáni követséget.

Fogaraszvidék főkapitányává Boér Kálmán nevezett ki.

Rosz szag van Daniában. Napoleon herceg már Párisba érkezett. Bravó MacMahon!

Ratazzi olasz államférfi tegnapielőtt meghalt; szül. 1810-ben. Béke porainak!

A hollandi miniszterválság még érte. A kabinet visszavette lemondását s megmarad újbol.

Muzeumegylet. III. Legszorosabb, de szerencsére legindokolatlanabb s legalapalanabb vád a muzeumegylet ellen az, hogy felekezeti jellegűt ilt magára.

Ugyan, ha az egyletnek minden tagja egyetlen egy felekezethez tartoznék is, miként lehetne annak kálvinista, vagy pápista, vagy zsidó ásvány, vagy egyéb természetrajzi gyűj-

ty kellemes elszámolás elől. Miként is intézkedjék el? A kisasszonynak van joga a fizetési föltételeket meghatározni.

— Tudom, de gondolja meg jól: nem inkább ön tenéz azt mint én? — Nem, becsületemre és hitemre. — Annál jobb. Én nem leszek olesó. — Ezek jól kitaláltak. — Én azt kívánom, hogy nekem áldozza fel...

Frigga elhallgatott. — Etelemet? — Ó nem! A téli esteken társaságát. — Frigga mindig feltelt nézett. Valentin homlokán sötét pír lobogott; még is hangja oly nyugodt volt, hogy hidegen hangzott midőn válaszolt:

— A fogadás becsületbeli adósság; az ilyen megfizetésétől soha nem vonom vissza magamat. — Tudtam, s azért nem jutott soha eszembe azt kérni, a mit jogom volt követelni.

A reggelire hívó harang megszólalt. Tízperca múlva reggeliztek.

Este, midőn a pompásan és fényesen ki világitott társalgó szobában mindnyájan összegyűltek, Frigga kivételével mindnyájan nagy csodálkozásra Valentin is belépett.

teménye; s a taneszközök gyűjteményében sem látam sehol a világon theologiai fölgömböt, térképet vagy számoló gépet. Magát a mostani fősoklali muzeumot is csak annyiban lehet felekezetiinek nevezni, a mennyiben az egy felekezet tulajdona, az tartja fen és az kezeli.

En nemcsak azt nem óhajtom, hogy a muzeumegylet felekezeti legyen, sőt azt sem szeretném, ha a czime tisztán csak városi muzeumegylet lenne, sokkal jobban szeretném, ha az a czime maradna meg a mit Tormay Béla ur és én ajánlottunk: alföldi muzeumegylet Debreczenben.

Érdeklében fekszik városunknak, hogy itt egy muzeum legyen, de csak úgy, ha ez a muzeum hazai és országos értékének tekinthető. Csak maga Debreczen nem volna képes egy ilyen muzeumot előállítani és fenntartani, hanem az alföldnek tekintélyesebb városait is érdektesse, kik ellene meggyernek. Ugy ezeket a városokat nem lehetne némi pirulás nélkül a debreczeni muzeumegylet pártolására felszólítani; de arra, hogy egy alföldi muzeumegyletbe lépjenek be, mint pártoló tagok, minden pirulás nélkül, sőt jogosan szólíthatjuk fel.

Epen így fogjuk felszólítani a tisztántúli reform. egyházkerületet, hogy lépjen be az egyletbe, mint pártoló tag, részint az által, hogy közösen megállapítandó egységessé adják át az egyletnek letár szerint a maga gyűjteményeit közös használatra, s adjon azoknak a fősoklali épületben helyet, mindaddig, míg azok ott megférnek, vagy maga az egylet alkalmasabb helyről nem gondoskodhatik.

Magának az egyházkerületnek csak haszna lehet benne, mert így a gyűjtemények kezeléséről, rendezéséről, gyarapításáról, mi sok költséget kíván, s mind neki midőn jenne, az egylet gondoskodik; már pedig a legbecesebb gyűjtemény nem lehet jól felhasználni, ha az jól rendezve és kezelve nincs. Egy muzeum sok anyagi áldozatot kíván, s mégis anyagilag soha sem, hanem csak szemlelleg kamatozik; és így az is hasznát veheti, az is hasznát annak kamatját, a ki annak tőkéhez egy fillérrel sem járult. — Igaz, hogy az egylet kormányzásába az egyházkerület is befolyás, de ez nem lenne felekezeti jellegű, miután a kormányzási jog nem kizárólag őt illetné; hanem a hozzájárulás arányában közösen illetne minden tagot.

Vajon ha a kormányt meggyerhetnék a muzeumegylet pártolására, — mit remélek, hogy már csak a gazdasági felsőbb tanintézetekben is tenni fog, — ez által kormányintézeté válnék a muzeumegylet? Epen oly kevéssé, mint felekezeti nem válhatik és nem válik az egyházkerület pártolása által.

En elmondám a muzeumegyletre vonatkozó nézetimet; megkísérletem eloszlatni az egylet irányában felmerült némely nehézségeket; titkolódva egy lépést sem tettem: társadalmi állásom, s szerfeletti elfoglaltságom miatt a nyilvános életben kevés emberrel jövök össze; a kikkel beszéljök, azok is egészen más lélekben élnek, s nagyon kevés közöttük, a ki a muzeumügy iránt csak némi érdeklél is viselkedik. Folyó évi okt. 9-kén 15 ére lesz, hogy én a fősoklali szervezett muzeumot a nagy közönségnek is megnyitottam, s vasárnaponként 10 óráról 12-ig nyitva tartom. Azonban a tanulókban kívül alig lehet mást látni, mint mesterlegényeket, eszedeket és gyermekeket. Többeket tudnék én nevezni tudományosan képzett művelt uri emberek közül, a kik a fősoklali muzeumot soha sem láták; de tudok olyan tudósokat is nevezni, a kik csak azért rándulnak Pestről Debreczenbe, hogy a muzeumot megnézzék. — Sőt egyszer hírlap újjan tudattam, hogy minden vasárnap d. u. 4 órákor miveltebb társaságokat szívesen vezetek körül a muzeumban, s meg fogom mutatni legnevezetesebb tárgyait. Egyszer jelent meg egyetlene egy társaság, annak is néméttel kellett magyaráznom. Köznapokon gyakrabban történt meg, hogy a muzeum megnézésére felszólítottam, mit mikor csak időm engedte, mindenkör szívesen meg is tettem. És a ki egyszer megnézte a muzeumot, az többnyire másodsor is megjelent, még pedig új nézőket hozva magával. Ebből én azt következtetem: hogy csak hozzá jutatható kell tenünk a mu-

zeumot, s lesznek a muzeumügynek barátai. Nem vonom kétségbe a saját hatalmát, de csak akkor, ha éret esemét, vagy legalább a tömeg előtt ömeretes eszmét akar elterro költöni, tette alkhatni. Hogy a muzeumegylet eszméje meg nagyon kevés érdekel bír, hitetszik onnan, hogy a muzeumegylet alakító közgyűlésére meghívó, 500 példányban kinyomatott felszólításból 486-ot hordoztatam el czimeze, s mégis az alakítóközgyűlésre csak negyvenegyet gyelentek meg.

Mindamellett is én erősen hiszem, hogy az alföldi muzeumegylet Debreczenben megalakul, s magának hazai fontosságot fog kivívni; mert azt tapasztaltam, hogy a legtekintélyesebb s legközérdekűbb egyetkek nem a nagy tömegnek, hanem az ügy élén álló egyes buzgó és tevékeny ügybarátoknak köszönhetik lételüket; s hála istennek, nálunk a közügyek élén álló férfiak a muzeumegyletnek mindnyájan buzgó barátai.

Most már az ideiglenes választmány minden héten hétfőn d. u. 6 órákor a város-háza nagy tanácstermében ülést tart, s legelsőben is az alap szabályokat fogja átvizsgálni és megállapítani. Ülése nyilvános, hol mindenki szívesen látatik.

Kovács János fősoklali tanár.

A magyar jogászgyűlés. Budapest, jun. 5.

A III. szakosztály elé utasított kérdések megoldatván, ama, Hoffmann Pál elnöklete alatt tartott ülésben a következő indítvány tizetett ki tárgyalásra:

„Mondja ki a jogászgyűlés, hogy az igazságszolgáltatásnak a közigazgatástól elválasztása nem követeli, miszerint a rendőri kihágások egészben véve a bíróságok hatáskörébe soroztassanak, hanem azon csekélyebb esetei a közigazgatási köregeknek fenntarthatók. Ezen indítvány rövid óta után elfogadott. Hasonlóképen elfogadott a IV. szakosztály következő indítványa: „mondja ki a magyar jogászgyűlés, hogy a közvetlenség elvére feleltet eljárásban a bizonyítékok szabad méltánylásának rendszere fogadandó el.”

Végül a IV. szakosztály következő indítványa felett: Megöngédítették, I. A fellebbezés és a fellebbezett fél csatlakozása az első bírósági ítélet ellenében, de a semmisségi esetekre, valamint a peres tény és vitás kérdésekre nézve tények, s bizonyítékok megújításával.

2. Felülvizsgálati kérvény másodbíróági ítélet ellenében, de kizárólag semmisségi esetekre és a per érdemét tárgyzó jogi kérdésekre vonatkoztathatván.

A gyűlés többsége az állandó bizottságot erre fölszólította határozta, hogy e kérdést a jövő jogászgyűlés elé terjeszse.

Ezután az állandó bizottságba megválasztott tagok névsora olvastatik fel. Debreczenből Simonffy Sámuel, Nagyváradról Nagy József, Ritóok Zsigmond s Teleszky István választottak meg.

A jövő közgyűlés ismét pünkösdi hetére tizetett ki.

Elnök k zárbeszédében ama reménynek ad kifejezést, hogy a gyűlés, úgy mint eddig mindaddig fáradozatlan működésben lesz, míg a czédelt el nem éri, míg Magyarország új igazságot egyre rendezve nincs.

Ezzel a gyűlés az elnöknek fáradozásait: irt s az akadémiának a terem átengedését köszönetet mondva — eloszlik.

A pénzügy. Az osztrák nemzeti-bank megereszté ugyan már adományozásait, tegnapielőtt is több bankfőknek magasabb dotációt, s egyes vidéki bankok és iparvállalatok számára nagyobb külön hitelt engedélyeztek.

Mindez azonban Magyarországon keveset használ. Legyen elég most az újabb híreket közölnünk.

Győr ből a „Szabad Polgár” ezeket írja: Városunkban még folytonosan tart a le-

gel üdvözletet, s midőn ezek csudálkozásukat fejezték ki a felett, hogy újra felvette régi derék szokását, Valentin nevére felelt:

— Azon dolgok, melyek legsürgősebbek, be vannak végezve és én a nélkül, hogy föltételembz hűden legyek, képes vagyok az estéket itt élvezni, oly valami, a mit eddig meg kellett magamtól tagadnom.

Frigga és Valentin néhány ez utóbbi által tett kötetet énekel. Az idő telt, s a kis társaság rendkívül élénk volt.

Még Valentin morgora arzca is felderült. Valentin jelenléte mindenkié vidám hangulatot idézett elő.

Frigga, ki eddig egyedül vállalkozott az övéi mulattatására, valóban könnyebbülve érezte magát, hogy Valentin által támogatott, mert sokszor néhez volt öket jó kedélyben tartani.

Melcer buskomor és megválozott lényre befolyással volt szulire. Ez utóbbiak nyugtalansággal vették észre, hogy a Harton név utolsó férfitörköse helyébe szenvedély által lát-szik megemészteni.

hangoltság. A megbukott zálog- és hitelintézetnél folytatják a leltározást, s mint mondják, újabb és újabb visszadéseket fedeznek fel. A hiány már eddig is oly nagy, hogy a betétek sem lesznek fedezhetőek, sőt hogy még a bedadott zálogok sincsenek meg; — a hűten kezelek ezeket is a tősdjejatekből eredő differenciák fedezésére fordították. Kérdést sem szenvedett, hogy az illeték kezelés által okozott károkat az illeték magán-vagyonukkal is felelősek, sőt a törvény suttó karját sem kerülhetik el.

Pozsonyban a kereskedelmi csarnok fenállása veszélyeztetve van.

Az ottani lapok a nyugot-magyar leszámitoló és hitelbank igazg. tancsának hamis eljárásáról beszélnek; a nép igazgatottsága nagy. Eszéken a „Herzog és Schvarcz” cég bukott.

A bécsi közkiállításról. — Jun. 6.

A szarvasmarha, juh, sertés, és kecskekiállításra kinevezett nemzetközi jury következő magyarr kiállítóknak szavazott meg kitüntetések. Szarvasmarhákért: haladási érmetek mezőhegyesi államgüeszi gazdaságnak és Albrecht főhercegnek. Erdem érmetek Csekokics J. grófnak Zombolyban, Schwarcz Ábrahámnak Okányban, Zichy J. grófnak Lengyel Tóiban, az „Agricola” társulatnak Kaposvárott, Wenckheim Frigyes grófnak Ó Kigyóson, a sassini bencudalomnak. Közreműködési érmetek a mezőhegyesi szarvasmarha tenyésztés vezetőjének és Reimund igazgatónak Sassinban. Végre elismerési okmányokat Berchtold Zsigmond grófnak Pozsonyban, Dér(?) Sándor és Lovag Riser Pál uraknak Léván, Hunyadi Iure grófnak Örményben, Vodnár Móríc bárónak Komjáthón, Neumann testvéreknek Aradon, Appel Gusztávnak, a temesvári szeszüzműtő munkáinak, Mittelmann Ferencnek Aradon, és Simony Lajos bárónak. Juhokért haladási érmetek kaptak: Hunyadi Imre gr. Ürményben, Fehér János és Geist Gáspár hercege. Erdemérmetek a szász coburg-hercegi hercegi uradalom, Sina Simon b. Erősbán és Erdén, Henkel gróf Aradon, Brunovik Géza gr. Martonyváson és Skubilis Gábor Zala-Sz. Mihályon. Végre elismerési okleveleket nyertek: az „Agricola” társulat Kapuváron, Vodnár Móríc b. Komjáthón, Jósika Lajos b. Kolozsvárr, Paget John Győresen. — Sertésért: érdemémet kapott Schwarcz Ábrahám Okányban. Elismerési okleveleket nyertek Vodnár Móríc b. és Tisza László. Végre kecskéért elismerési oklevelet nyert Bethlen Sándor Bethlenben.

MacMahon elismertetése Svájcz által. Mint a „Berni Bund” jelenti, a svájci szövetségtagacs a francia kormánytól az alanti tudósítást kapta a francia köztársaság elnökségében május 24-iken történt változás alkalmából, — melyre a páris svájci követnek a következő sorokkal felelt:

Páris, május 26. 1873.

Gróf de la Londe francia dip. ügynök urnak, Bernben.

A nemzetgyűlés e hó 24-iki ülésében Thiers lemondását elfogadva, MacMahon marschal, a legelső herceget választá elnökül. Fölvittem őnt, erről a svájci kormányt értesíteni. Tudtal adom önnek, hogy Franciaország minden külhatáralommal a legbiztosabb viszonyt a békét fenakarja tartani; eszükölje hogy a buzalmunk allandósíthatassék. Fogadjá egyebiránt stb. Bogleie.

A svájci szövetség követének dr Kern urnak. Páris.

Minister ur! A szövetségtagacs megbizta önt, hogy MacMahon marschal urnak üdvözletünk átadja. A svájci szövetség azon fog egykezni, hogy a két ország közötti viszonyt fontarisa s allandósítsa, biztosítsa lévén, hogy Franciaország továbbra is megörzendi a Svájcz iránt eddig tanusított barátságát. Fogadjá ön stb.

A szövetség nevében az elnök: Cérésole. A szövetségi kancellár: Schiess.

tott neki, s csaknem a szokottnál szívélyesebb hangon mondá:

— Köszönet a mai esteért! — Ne köszönje meg nekem Frigga kisasszony, felelt Valentin. Mi nagyban játszunk, folytatta mely komolysággal.

— Legyen; de épen mivel nagyobb mint más játek, nem vesznek el, ha nem less is megnyerve.

Frigga tartása nemes volt, tekintete nyílt és mosolya oly bizalomteljes, hogy olvasni lehetett bennök az erős és hatalmas szív mely és szent érzelmek.

Néhány nap mult el. Valentin minden este megjelent. Esőt és vihart élefedtek ott, azon gyönyör érzete mellett, mely mindenkit elfogott.

Egy üzleti utazás, melyet Valentinnek S. be kellett tenni, megszakítást idézett elő, s őt nélkülözni kellett.

Távolítte alatt a gróf néhány rokona jött Ljungbóba a karácsonot öt töltenők.

Baró X. örnagy leányával és *** udvari marschal nevével.

Azon este, midőn megérkeztek, az egész társaság a terembe volt összegyűlvén. X. báró, ki örnagy volt azon ezredben, melyben Valentin szolgált, dicsekedve nyilatkozott hadnagya felől, a mint Auréliust nevezte.

(Folyt. következik.)

